

Sygn. akt VIII Ns 151/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 lipca 2020 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi VIII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Anna Bielecka-Gąszcz

Protokolant: staż. Katarzyna Górniak

po rozpoznaniu w dniu 15 lipca 2020 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z wniosku S. P. (1), S. P. (2), M. P. i A. P.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w L.

o ustanowienie służebności przesyłu

postanawia:

1. oddalić wniosek;
2. ustalić, że wnioskodawcy i uczestnik ponoszą koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sygn. akt VIII Ns 151/18

UZASADNIENIE

We wniosku z dnia 20 czerwca 2020 roku wnioskodawcy S. P. (1), S. P. (2), M. P. i A. P., reprezentowani przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wnieśli o ustanowienie odpłatnej służebności przesyłu na rzecz (...) Spółki Akcyjnej w L., obciążającej nieruchomości wnioskodawców składającą się z działek ewidencyjnych nr (...), położoną w J., gminie A., dla której prowadzona jest księga wieczysta nr (...), w zamian za zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawców wynagrodzenia za ustanowienie służebności w wysokości 19.400 zł. Ponadto wnioskodawcy złożyli wniosek o zasądzenie na ich rzecz od uczestnika kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wskazano, że wnioskodawcom przysługuje prawo własności nieruchomości opisanej we wniosku, na której posadowione są urządzenia przesyłowe (linia energetyczna), których właścicielem i użytkownikiem jest uczestnik postępowania. Linia ta utrudnia korzystanie z nieruchomości, a także obniża jej wartość. W ocenie wnioskodawców stan prawny urządzeń przesyłowych posadowionych na ich nieruchomości uznać należy za nieuregulowany. Uczestnik odmówił ustanowienia stosownej służebności w drodze umowy, stąd konieczne było wystąpienie z takim wnioskiem do sądu. **(wniosek k. 4-6)**

W odpowiedzi na wniosek, uczestnik postępowania (...) S.A. w L. Oddział Ł.-Miasto, reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, wniósł o oddalenie wniosku w całości, podnosząc zarzut zasiedzenia przez poprzednika prawnego uczestnika nieodpłatnej służebności gruntowej na nieruchomości wnioskodawców, odpowiadającej swoją treścią treści służebności przesyłu, a polegającej na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia w postaci linii elektroenergetycznej 15 kV i stacji transformatorowej oraz linii niskiego napięcia 0,4 kV.

Uczestnik przyznał, że przez działkę wnioskodawców przebiega linia SN w układzie płaskim (ok. 3 m na działce) oraz zlokalizowana jest stacja napowietrzna (...) a 20/250 oraz linia napowietrzna 0,4 kV (w układzie płaskim). Linia niskiego napięcia była wybudowana w 1976 roku, pozostałe urządzenia w 1991 roku po przeprowadzeniu modernizacji i przeprowadzeniu postępowania związanego z inwestycją i uzyskaniu właściwych decyzji. Uczestnik wskazał, że nabycie służebności przez zasiedzenie nastąpiło najpóźniej z dniem 21 listopada 2011 roku.

Nadto uczestnik wniósł o zasądzenie solidarnie od wnioskodawców na rzecz uczestnika zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. **(odpowiedź na wniosek k. 38-43)**

W dalszym toku postępowania wnioskodawcy i uczestnik podtrzymali dotychczasowe stanowiska w sprawie, przy czym wnioskodawcy zakwestionowali podniesiony zarzut zasiedzenia akcentując, iż uczestnik nie wykazał, aby do objęcia nieruchomości doszło w dobrej wierze, w szczególności, powyższego nie sposób wywodzić z załączonych do akt decyzji o pozwoleniu na budowę. **(pismo przygotowawcze k. 109-110, protokół rozprawy k. 121-127, k. 135-138, k. 195-195v., k. 202-203)**

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawcy S. P. (1), S. P. (2), M. P. i A. P. są współwłaścicielami nieruchomości gruntowej, obejmującej działki ewidencyjne nr (...), położonej w J., gminie A., powiecie (...) wschodnim, dla której Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi prowadzi księgę wieczystą nr (...). Nieruchomość tę wnioskodawcy nabyli w 2014 roku od Gminnej Spółdzielni (...) w A., który to podmiot był posiadaczem przedmiotowych działek od 25 czerwca 1973 roku, a z dniem 25 czerwca 2003 roku nabył ich własność przez zasiedzenie. Wcześniej nieruchomość, o której mowa, była własnością Gminnej Spółdzielni (...) w G., która nabyła ją w drodze umowy zamiany z dnia 12 października 1967 roku. Przed tą datą nieruchomość stanowiła własność osób fizycznych.

Przez przedmiotową nieruchomość przebiega linia elektroenergetyczna 15 kV (w pasie ulicy (...)) i linia elektroenergetyczna 0,4 kV relacji J.-J. oraz posadowiona jest na niej stacja transformatorowa nr (...), których właścicielem i użytkownikiem jest uczestnik postępowania. **(dowód z przesłuchania wnioskodawcy 00:06:51-00:21:53 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 30 października 2019 roku, odpis zupełny z księgi wieczystej k. 9-15, kserokopia wypisu z rejestru gruntów k. 22-23, wyciąg z mapy sytuacyjno-wysokościowej k. 59, wyciąg z planu sytuacyjnego k. 68, kserokopia wniosku o stwierdzenie zasiedzenia k. 149-150, kserokopia postanowienia z dnia 29 stycznia 2008 roku k. 154, umowa zamiany k. 160-161, okoliczności bezsporne)**

Linia 0,4 kV relacji J.-J. przebiegająca przez nieruchomość wnioskodawców została wybudowana w 1949 roku, co potwierdza spis środków trwałych poprzednika prawnego uczestnika.

Linia 15 kV wraz ze stacją transformatorową nr (...) zostały natomiast wybudowane w 1991 roku w oparciu o decyzję Urzędu Gminy w A. nr (...) z dnia 13 lutego 1989 roku, przy czym stacja transformatorowa została „wbudowana” w linię niskiego napięcia, celem polepszenia jej parametrów, a linia 15 kV służyła do jej zasilania. Następnie, decyzją nr (...) z dnia 13 lutego 1991 roku, Urząd Gminy w A. udzielił poprzednikowi prawnemu uczestnika pozwolenia na modernizację linii 0,4 kV i 15 kV. Modernizacja linii niskiego napięcia miała polegać na wymianie słupów oraz przewodów - w zakresie istniejącym.

Na mocy protokołów odbioru technicznego z dnia 20 listopada 1991 roku linia 15 kV wraz ze stacją transformatorową zostały przekazane do eksploatacji właściwej.

Urządzenia przesyłowe przechodzące przez działkę wnioskodawców były nieprzerwanie eksploatowane przez uczestnika i jego poprzedników prawnych od momentu ich wybudowania aż do chwili obecnej, a przebieg linii od momentu jej wybudowania nie uległ zmianie (modernizacja linii 0,4 kV nastąpiła w zakresie istniejącym).

Od czasu ich wybudowania linie energetyczne 0,4 kV i 15 kV oraz stacja transformatorowa pozostają w nieprzerwanym władaniu każdorazowych przedsiębiorstw przesyłowych i są przez nie w sposób ciągły eksploatowane. Pracownicy przedsiębiorstwa energetycznego dokonują przeglądów, obchodów, konserwacji i modernizacji linii oraz stacji trafo, przewody ww linii, przez które nieprzerwanie płynie prąd, tworzą sieć wchodzącą w skład przedsiębiorstwa energetycznego.

Sporna stacja transformatorowa znajduje się w swobodnym dostępie (nie jest niczym ogrodzona), sąsiaduje z przystankiem autobusowym (co uwidoczniło na zdjęciach k. 130). **(dowód z przesłuchania wnioskodawcy 00:06:51-00:21:53 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 30 października 2019 roku, zeznania świadka A. K. 00:09:47-00:53:18 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 30 sierpnia 2019 roku, zeznania świadka Ł. T. 00:54:00-01:24:00 elektronicznego protokołu rozprawy z dnia 30 sierpnia 2019 roku, spis środków trwałych k. 58, protokół k. 62, wskazania lokalizacyjne k. 63, opis techniczny k. 64, k. 64v., projekt techniczny k. 65-65v., decyzja k. 66, k. 67, wyciąg z planu sytuacyjnego k. 68, protokół odbioru technicznego k. 69, k. 70-70v., zdjęcia k. 130)**

Zarządzeniem nr 228 Ministra Górnictwa i Energetyki z dnia 25.11.1958 roku utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakłady (...). Podmiot ten w dniu 10.03.1959 roku został wpisany do rejestru przedsiębiorstw państwowych, w dziale A pod nr rej. (...), uzyskując z tą datą osobowość prawną. W (...) Zakładów (...) działała jednostka organizacyjna Zakład (...) w Ł.. Na podstawie zarządzenia nr 13/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16.01.1989 roku utworzono z dniem 01.01.1989 roku przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w Ł.. Powstało ono w wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W., na bazie zakładu Zakład (...). Przedsiębiorstwu przydzielone zostały składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstw pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W..

Zarządzeniem nr 181/ (...) /93 z dnia 09.07.1993 roku Minister Przemysłu i Handlu z dniem 12.07.1993 roku dokonał podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W. i przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) S.A. w Ł.. (...) S.A. w Ł. wstąpiła we wszystkie prawa majątkowe i niemajątkowe oraz obowiązki Zakładu (...) w Ł., z wyjątkiem praw i obowiązków przejętych przez (...) S.A. w W..

Aktem notarialnym z dnia 12.07.1993 roku Minister Skarbu Państwa, działając w imieniu Skarbu Państwa, dokonał przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w Ł. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą (...) S.A. w Ł..

W dniu 29.06.2007 roku (...) S.A. w Ł. dokonał wydzielenia prawnego operatora systemu dystrybucyjnego ze swojej struktury w formie wniesienia aportem przedsiębiorstwa (...) w rozumieniu art. 55 k.c. (przedsiębiorstwa sieciowego) na pokrycie podwyższonego kapitału zakładowego (...) Spółki z o.o. w Ł.. Przedmiot aportu stanowiły, między innymi, związane z prawem własności i użytkowania wieczystego nieruchomości służebności gruntowe, w tym służebności polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do doprowadzania prądu elektrycznego oraz budowlę i ruchomy majątek sieciowy związany z prowadzeniem przedsiębiorstwa sieciowego, obejmujący w szczególności urządzenia służące do doprowadzania lub odprowadzania prądu elektrycznego w rozumieniu art. 49 k.c.

W dniu 12.11.2008 roku nastąpiła zmiana spółki z (...) Spółka z o.o. w Ł. na (...) Spółka z o.o. w Ł.. Następnie doszło do połączenia (...) Spółka z o.o. w Ł. poprzez przejęcie przez (...) Spółki Akcyjnej Ł.-Miasto w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h. przez (...) S.A. w Ł.. Wszelkie prawa i obowiązki (...) Sp. z o.o. w Ł. (spółka przejmowana) realizowane są przez powstały na jej majątku (...) S.A. w Ł. – Oddział Ł. Miasto z siedzibą w Ł., stanowiącej część spółki przejmującej – (...) S.A. w Ł.. **(kserokopie dokumentów w postaci zaświadczeń, zarządzeń, postanowień, aktów notarialnych i in. k. 72-105)**

Pismem z dnia 10 kwietnia 2017 roku wnioskodawcy, przed skierowaniem sprawy do sądu, zwracali się do uczestnika o zawarcie umowy w przedmiocie ustanowienia służebności przesyłu za wynagrodzeniem, czemu uczestnik odmówił. **(wezwanie k. 21-21v., pismo k. 25, okoliczności bezsporne)**

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił bądź jako bezsporny, bądź na podstawie znajdujących się w aktach sprawy dowodów z dokumentów, które nie budziły wątpliwości, co do prawidłowości ani rzetelności ich sporządzenia, nie były także kwestionowane przez strony. Podstawę ustaleń faktycznych stanowiły również zeznania świadków oraz dowód z przesłuchania wnioskodawcy S. P. (1), które korespondowały z nieosobowym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Postanowieniem z dnia 15 lipca 2020 roku Sąd oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika wnioskodawcy o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych, jako niemające istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, wobec zasadności zgłoszonego przez uczestnika postępowania zarzutu zasiedzenia służebności.

Sąd Rejonowy, zważył co następuje:

Wniosek o odpłatne ustanowienie służebności przesyłu nie był zasadny i nie zasługiwał na uwzględnienie, wobec zasadnego podniesienia przez uczestnika postępowania zarzutu nabycia przez zasiedzenie nieodpłatnej służebności gruntowej, o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Zgodnie z przepisem art. 352 § 1 i 2 k.c. kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym służebności, jest posiadaczem służebności, a do posiadania służebności stosuje się odpowiednio przepisy o posiadaniu rzeczy.

Specyfiką posiadania, jako stanu faktycznego, w oznaczonych okolicznościach kwalifikowanego, jako zdarzenie prawne, wywołujące skutki w zakresie rozliczeń z właścicielem nieruchomości i mogącego prowadzić do pierwotnego nabycia prawa własności przez zasiedzenie, jest posługiwanie się konstrukcją domniemań prawnych o charakterze usuwalnym. Obejmują one domniemanie posiadania samoistnego (art. 339 k.c.), ciągłości posiadania (art. 340 k.c.), posiadania zgodnego z prawem, dotyczące także posiadania przez poprzedniego posiadacza (art. 341 k.c.). Uzupełnia je domniemanie istnienia dobrej wiary, jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary (art. 7 k.c.). Istotą konstrukcji domniemań prawnych wzruszalnych jest ustawowe związanie sądu, co do istnienia danego faktu, które może być obalone dowodem przeciwnym. Ciężar wzruszenia spoczywa przy tym na przeciwniku strony powołującej się na istnienie okoliczności objętej domniemaniem.

Posiadanie jest stanem faktycznym podlegającym ochronie prawnej, a zmiany posiadacza, przedmiotowo istotnych cech takiego władztwa dla wywołania oznaczonych skutków prawnych w zasadzie zależą od podjęcia czynności prawnych lub wskazanych przez ustawę zdarzeń (np. art. 348-351 k.c. - formy przeniesienia posiadania, art. 176 k.c. - doliczanie posiadania poprzednika do czasu zasiedzenia w wypadku przeniesienia posiadania podczas biegu zasiedzenia, art. 123 § 1 k.c. w zw. z art. 175 k.c. - przerwanie biegu zasiedzenia).

Zasady powyższe mają zastosowanie także do ustalania w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia nabycia przez posiadacza praw rzeczowych stanowiących tytuł prawny do władania nieruchomością w pełnym (własność) lub obciążenia jej w ograniczonym zakresie (służebność).

Regulacja dotycząca służebności przesyłu została wprowadzona do Kodeksu cywilnego z dniem 3 sierpnia 2008 roku, przez art. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 maja 2008 roku o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731), jednak ta konstrukcja prawna funkcjonowała w obrocie cywilnoprawnym w drodze wykładni obowiązującej regulacji dotyczącej służebności gruntowych.

Zarówno w literaturze, jak i orzecznictwie dopuszczano, bowiem możliwość nabywania służebności gruntowych przez przedsiębiorców przesyłowych na skutek ich zasiedzenia. Przedmiotem zasiedzenia przez takiego przedsiębiorcę jest przed dniem 3 sierpnia 2008 roku służebność gruntowa o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Stanowisko to zostało potwierdzone między innymi w uchwale z dnia 7 października 2008 r., III CZP 89/08, (LEX nr 458125), w której Sąd Najwyższy uznał, że przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu (art. 305¹-305⁴ k.c.) dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu na rzecz przedsiębiorstwa. Uzasadniając swój pogląd wskazał, że ustanowiona na rzecz przedsiębiorstwa (w znaczeniu podmiotowym) lub nabyta przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia służebność gruntowa, jako prawo korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa (art. 285 k.c.), odpowiada funkcji i treści nowo kreowanej służebności przesyłu. Stanowisko to podtrzymał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 listopada 2008 r., II CSK 326/08, (LEX nr 1130159), w wyroku z dnia 12 grudnia 2008 r., II CSK 389/08, LEX nr 484715), w postanowieniu z dnia 5 czerwca 2009 r., I CSK 392/08 (LEX nr 578032), a także w uchwale z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13 (OSNC 2013/12/139).

Zagadnienie, jakie prawo rzeczowe nabywa się po dniu 3 sierpnia 2008 roku, na skutek upływu terminu zasiedzenia po tym dniu, ale rozpoczętego wcześniej, rozstrzygnął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13 (OSNC 2013/12/139) przyjmując, że do wejścia w życie art. 305¹-305⁴ k.c. dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia na rzecz przedsiębiorcy służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, a następnie wprost służebności przesyłu, przy czym okres występowania na nieruchomości stanu faktycznego odpowiadającego treści służebności przesyłu podlega doliczeniu do czasu posiadania wymaganego do zasiedzenia służebności przesyłu.

Przesłankami zasiedzenia służebności na podstawie przepisu art. 292 k.c. w związku z art. 172 k.c. są: posiadanie dla siebie („samoistne”) trwałego i widocznego urządzenia, służącego do wykonywania służebności, nieprzerwane posiadanie trwające przez czas potrzebny do zasiedzenia, który to czas jest zależny od dobrej lub złej wiary posiadacza i wynosi: 10 lub 20 lat, albo 20 lub 30 lat, zależnie od obowiązującego stanu prawnego.

Spełnienie powyższych przesłanek powoduje nabycie ex lege ograniczonego prawa rzeczowego (służebności). Wydane przez sąd postanowienie stwierdzające nabycie ograniczonego prawa rzeczowego przez zasiedzenie ma jedynie charakter deklaratoryjny, co oznacza, że konieczne jest ustalenie daty nabycia, która może znacznie poprzedzać złożenie samego wniosku. Z tych też względów konieczne jest ustalenie obowiązującego prawa materialnego z chwili nabycia ex lege ograniczonego prawa rzeczowego.

Bieg terminu zasiedzenia może być przerwany m.in. przez podjęcie przez właściciela przed właściwym sądem powszechnym czynności przedsięwziętych bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia (art. 175 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 k.c.), w pewnych wypadkach uznanie tytułu prawnego właściciela i przyznanie braku samoistności własnego posiadania (art. 175 k.c. w zw. z art. 123 § 1 pkt 2 k.c.). Podzielić należy pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w uchwale z dnia 21 stycznia 2011 r., III CZP 124/10 (OSNC 2011, Nr 9, poz. 99), że wniosek właściciela nieruchomości o ustanowienie służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem (art. 305¹ § 2 k.c.) przerywa bieg terminu zasiedzenia tej służebności.

Służebność gruntowa i służebność przesyłu są prawami na rzeczy cudzej. Posiadanie służebności polega na faktycznym korzystaniu z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności (art. 352 § 1 k.p.c.). Z istoty konstrukcji zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu (i konsekwentnie służebności przesyłu) wynika, zatem niedopuszczalność połączenia po stronie zasiadającego w odniesieniu do nieruchomości obciążonej przymiotu jej właściciela i posiadacza w zakresie odpowiadającym treści służebności. Dopuszczenie państwowego przedsiębiorstwa energetycznego do korzystania z obszarów gruntów państwowych, z uwagi na przynależność linii przesyłowej i gruntu do Skarbu Państwa oraz do czasu zmiany art. 128 k.c., z uwagi na zasadę jednolitego funduszu własności państwowej – nie tworzyło żadnych skutków praworzeczowych (stąd tak ważnym było ustalenie od kiedy nieruchomość stanowiła własność osób fizycznych).

Zgodnie z art. 176 k.c. - zarówno stosowanym w związku z art. 172 k.c., jak i w związku z art. 292 k.c. - posiadacz na potrzeby zasiedzenia do czasu swego posiadania może doliczyć czas posiadania poprzednika tylko o tyle, o ile do przeniesienia posiadania lub dziedziczenia doszło podczas biegu zasiedzenia, co oczywiście wyklucza doliczenie przez

obecnego posiadacza czasu posiadania poprzednika, który był posiadaczem uprawnionym (por. postanowienie SN z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 465/09, LEX nr 738479) (podobnie SN w postanowieniu z dnia 16 września 2009 r., II CSK 103/09, LEX nr 530696).

Dodatkowo podkreślić należy, że posiadania prowadzącego do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia nie należy utożsamiać z posiadaniem prowadzącym do nabycia przez zasiedzenie własności nieruchomości. Termin "odpowiednio" wymaga, bowiem niejednokrotnie niezbędnych modyfikacji wynikających z istoty i celu danej konstrukcji prawnej. Trzeba mieć na uwadze okoliczność, że przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność (ograniczone prawo rzeczowe). Władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zatem jako posiadanie zależne (art. 336 k.c.), z tym że musi być ono wykonywane dla siebie (por. postanowienie SN z dnia 28 kwietnia 2010 roku, III CSK 211/09, LEX nr 686065). Podobne zapatrywanie wyraził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11 lutego 2010 roku, wydanym w sprawie I CSK 437/09 (LEX nr 564748), wskazując, że art. 292 k.c. samodzielnie określa charakter posiadania służebności gruntowej jako przesłanki nabycia jej przez zasiedzenie. Przesłanką tą jest posiadanie służebności polegające na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia znajdującego się na cudzej nieruchomości w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność. Chodzi tu więc o korzystanie z nieruchomości będące przejawem władztwa nad nią w zakresie, w jakim uprawnia do niego służebność gruntowa. Władztwo to kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne nieruchomości. Zawarte w zdaniu drugim art. 292 k.c. odesłanie do przepisów o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie obejmuje tylko (verba legis - "poza tym...") kwestie nie uregulowane w zdaniu pierwszym tego artykułu i pozwala na stosowanie do zasiedzenia służebności gruntowej przepisów o nabyciu nieruchomości przez zasiedzenie jedynie "odpowiednio". Do zasiedzenia służebności gruntowej nie ma zatem zastosowania wymaganie posiadania samoistnego (art. 172 § 1 w zw. z art. 336 k.c.). Znajdują natomiast odpowiednie zastosowanie przepisy o nabyciu nieruchomości przez zasiedzenie dotyczące terminów posiadania w zależności od dobrej lub złej wiary posiadacza (art. 172 § 1 i 2 k.c.), odpowiedniego stosowania przepisów o biegu przedawnienia roszczeń (art. 175 k.c.) i możliwości doliczenia posiadania poprzednika (art. 176 k.c.).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy Sąd uznał, że wykazana została przesłanka korzystania przez uczestnika i jego poprzedników z trwałego i widocznego urządzenia na cudzym gruncie, w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność - korzystanie z nieruchomości będące przejawem władztwa nad nią w zakresie, w jakim uprawnia do niego służebność gruntowa (dla siebie). Na przedmiotowej nieruchomości cały czas znajduje się napowietrzna linia elektroenergetyczna 0,4 kV i 15 kV oraz stacja transformatorowa, zaś przedsiębiorca przesyłowy korzystał z nieruchomości w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego i niezakłóconego działania tej linii, m.in. poprzez eksploatację, dokonywanie kontroli, przeglądów, konserwacji, napraw, modernizacji i remontów, usuwaniu awarii, jak również poprzez dostęp do urządzeń linii polegający na prawie przechodu i przejazdu przez nieruchomość (np. osoby działające na zlecenie przedsiębiorcy przesyłowego dokonywały pieszych obchodów linii, malowały słup, naprawiały i malowały fundamenty). Pierwsza przesłanka zasiedzenia została zatem spełniona. Dla stwierdzenia, że do zasiedzenia doszło konieczny był jednak odpowiednio długi okres czasu.

Nie powielając ustaleń faktycznych przypomnienia wymaga, że linia niskiego napięcia została wybudowana w 1949 roku, co wprost wynika z wykazu środków trwałych poprzednika prawnego uczestnika i co dodatkowo potwierdził świadek Ł. T. zeznając, że ów 1949 rok to data „wprowadzenia linii w majątek”. Oczywiście Sąd dostrzega okoliczność, iż z dokumentu na k. 58 (wersja w powiększeniu na k. 120) nie daje się wprost wywieść, że linia, o której mowa w tym dokumencie, przebiegała przez nieruchomość wnioskodawców, niemniej jednak, uwzględniając okoliczność, iż w obu przypadkach mamy do czynienia z linią niskiego napięcia 0,4 kV, o przebiegu J.-J., trudno sobie wyobrazić sytuację, aby przez nieruchomość tę biegła inna od wskazanej w omawianym dokumencie linia niskiego napięcia, zwłaszcza jeśli uwzględni się wielkość miejscowości J. w okresie przed 1991 rokiem (data modernizacji linii niskiego napięcia, która niespornie była linią przebiegającą przez nieruchomość wnioskodawców). Wreszcie świadek A. K. w toku składania zeznań podniósł, że wykaz środków trwałych, jako dokument, znajduje się „wśród dokumentów

dotyczących linii niskiego napięcia przebiegających przez nieruchomości wnioskodawców”. Kontynuując rozważania wskazać należy, że w realiach niniejszej sprawy mamy do czynienia – z uwagi na znaczny upływ czasu – z dokumentacją szcztątkową dotyczącą budowy przedmiotowych linii energetycznych. Z uwagi na rok budowy linii niskiego napięcia – 1949 roku – za niesporne uznać należy, że była ona realizowana w ramach powszechnej elektryfikacji kraju i budowy magistrali głównej o zasięgu ogólnokrajowym, której koniec przypadał na lata 60-te XX wieku. W ocenie Sądu nie można przy tym domniemywać, że realizacja tej głównej magistrali, będącej częścią inwestycji mającej zasięg ogólnokrajowy i strategiczne znaczenie dla Państwa, odbywała się nielegalnie, bez wymaganych pozwoleń budowlanych (por. uzasadnienie wyroku SN z 29 kwietnia 2009 roku, II CSK 560/08, opubl. w Legalis i przytoczone w nim inne orzeczenia SN). Zestawienie powyższych okoliczności musi więc prowadzić do wniosku, że posiadanie w realiach rozpoznanej sprawy przez przedsiębiorstwo przesyłowe w zakresie linii niskiego napięcia było posiadaniem w dobrej wierze. Stwierdzić należy, że brak kompletnych dokumentów na posiadanie przez uczestnika tytułu prawnego do nieruchomości nie może automatycznie decydować o jego złej wierze, jeżeli nie przemawiają za tym dodatkowe okoliczności. Zasadnym wydaje się przypuszczenie, że podmiot ten miał uprawnienia do budowy urządzeń na spornym gruncie, jak choćby plany realizacyjne mające podstawę w ogólniejszym planie gospodarczym, który wówczas obowiązywał. W świetle powyższych rozważań nie sposób uznać, że wnioskodawcy obalili twierdzenie uczestnika o legalności posadowienia linii niskiego napięcia. Wprawdzie nie wiadomo, kto był właścicielem przedmiotowej nieruchomości przed 1967 roku, a więc przed tym, jak została zawarta umowa zamiany (k. 160-161), okoliczność ta jest jednak irrelevantna z punktu widzenia podniesionego przez uczestnika zarzutu, przyjmując bowiem za punkt startu biegu terminu zasiedzenia nawet 1967 rok, jego koniec przypadałby w 1977 roku, a więc służebność w zakresie linii niskiego napięcia niesporne została zasiedziana przez Skarb Państwa (państwowa osoba prawna nie mogła być posiadaczem samoistnym nieruchomości w rozumieniu art. 172 k.c. w okresie obowiązywania art. 128 k.c. (do dnia 1 lutego 1989 roku) i nie mogła uzyskać przez zasiedzenie własności dla siebie, lecz dla Skarbu Państwa - tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 11 lutego 2011 r., I CSK 288/10, LEX 798230).

Przypomnienia wymaga w tym miejscu, że w art. 7 k.c. zawarto domniemanie dobrej wiary posiadacza. Jak każde domniemanie prawne i to jest wzruszalne, jednak dyspozycja tego przepisu zmienia kierunek inicjatywy dowodowej. Na podmiocie, który kwestionuje to domniemanie, spoczywa bowiem ciężar jego obalenia. Oznacza to, że strona, która zamierza przypisać posiadaczowi złą wiarę winna to wykazać. Odbywa się to poprzez zaferowanie Sądowi takich dowodów, które ww. domniemanie obalą (por. np. wyrok SN z 29 kwietnia 2009 roku, II CSK 560/08, L., wyrok SA w Łodzi z 8 marca 2013 roku, I ACa 1279/12, wyrok SN z 10 lipca 2013 roku, V CSK 320/12, wyrok SA w Łodzi z 30 września 2013 roku, I ACa 425/13, orzeczenia.ms.gov.pl, wyrok SN z 14 listopada 2013 roku, II CNP 15/13 i powołane tamże wcześniejsze stanowiska judykatury). W ocenie Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie upoważnia do stwierdzenia, że domniemanie dobrej wiary przedsiębiorstwa energetycznego zostało obalone. Wnioskodawcy nie wykazali w szczególności, że ich poprzednicy prawni sprzeciwiali się budowie urządzeń do przesyłu prądu na ich gruncie. Dotyczy to akcji zaczepnej tak o charakterze faktycznym, jak też w wymiarze prawnym. Należy więc przyjąć, że poprzednicy prawni akceptowali ów stan rzeczy nie oponując budowie urządzeń na ich gruncie oraz nie szukając ochrony prawa własności, zarówno w postępowaniu administracyjnym, jak też sądowym. Powyższe prowadzi do wniosku, że do wzruszenia domniemania wyrażonego w art. 7 k.c. nie doszło. Konsekwencje zasiedzenia przez poprzednika prawnego uczestnika służebności w zakresie linii niskiego napięcia w 1977 roku są co najmniej dwie. Po pierwsza modernizacja tej linii przeprowadzona w 1991 roku jest całkowicie irrelevantna (aczkolwiek dla porządku przypomnienia wymaga, że odbywała się ona w zakresie już istniejącym, co wprost wynika z opisu technicznego – k. 64v. – a co za tym idzie nie mogłaby ona przerwać biegu terminu zasiedzenia), po drugie poprzednik uczestnika postawił stację transformatorową nr (...) na własnym – nabytym przez zasiedzenie gruncie. Jak wynika bowiem z materiału dowodowego, sporna stacja została „wbudowana” w istniejącą linię niskiego napięcia, celem polepszenia jej parametrów. Skoro tak, to stacja ta bez wątplenia znajduje się w pasie służebności linii niskiego napięcia. W takim stanie rzeczy do rozważenia pozostał zarzut zasiedzenia służebności zgłoszony względem linii 15 kV. Przypomnienia wymaga, że linia ta służy zasileniu stacji transformatorowej, która następnie poprzez linię niskiego napięcia zasila w prąd mieszkańców J.. W świetle dotychczasowych rozważań za niesporne uznać należy, że na pewnym odcinku – wyznaczonym przez zakres zasiedzianej służebności w odniesieniu do linii niskiego napięcia – linia 15 kV została wybudowana przez poprzednika prawnego uczestnika na własnym gruncie. W pozostałej części jednak przebiega ona

przez nieruchomości będącą własnością wnioskodawców. Oczywiście jest ponadto, że z uwagi na datę wybudowania tej linii – 1991 rok – okres zasiedzenia nie mógł upłynąć przed wejściem w życie ustawy z dnia 28 lipca 1990 roku o zmianie ustawy kodeks cywilny, tj. przed 1 października 1990 roku, zatem będą miały zastosowanie nowe dłuższe okresy zasiedzenia 20 lat (w dobrej wierze) i 30 lat (w złej wierze) (por. orz. SN z dnia 2 września 1993 roku, II CRN 89/93). Uzupełniając wcześniejsze rozważania w zakresie dobrej wiary, przyjęć należy za Sądem Najwyższym, że dobrej wiary zasiadającego posiadacza nie wyłącza wiedza o prawie własności przysługującym osobie trzeciej, jednak dobra wiara występuje jedynie wówczas, gdy ingerowanie w cudzą własność w zakresie odpowiadającym służebności rozpoczęło się w takich okolicznościach, które usprawiedliwiały przekonanie posiadacza, że nie narusza on cudzego prawa (por. uchwały (7) Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 1991 r., III CZP 108/91, OSNC 1992, Nr 4, poz. 48; postanowienia z dnia 17 lutego 1997 r., II CKN 3/97; z dnia 4 grudnia 1998 r., III CKN 48/98; z dnia 22 grudnia 1998 r., II CKN 59/98; z dnia 4 listopada 1999 r., II CKN 560/96, z dnia 5 lipca 2012 r., IV CSK 606/11 i in. - niepubl.). Podkreślić należy, że w odniesieniu do posiadania prowadzącego do zasiedzenia o rodzaju wiary posiadacza, a w następstwie o długości terminu niezbędnego do nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie decyduje chwila objęcia jej w posiadanie (dla siebie). Obowiązuje tu zasada mala fides superveniens non nocet, co wynika wprost z wykładni językowej art. 172 k.c. ("uzyskał posiadanie") i na mocy art. 176 k.c. ma zastosowanie do następców pierwotnego posiadacza przy doliczaniu posiadania poprzednika, ("jeżeli poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze"). W ocenie Sądu, mając na uwadze całość zgromadzonego materiału dowodowego, uznać należy, że również w przypadku linii 15 kV poprzednik prawny uczestnika działał w dobrej wierze. O czym była już mowa, linia ta stanowiła swoisty „kabel zasilający” dla stacji transformatorowej, która została wbudowana w linię niskiego napięcia. Jak również wyjaśniono, wobec daty budowy przedmiotowej stacji – 1991 rok – została ona wzniesiona na gruncie, który został w 1977 roku nabyty przez zasiedzenie w dobrej wierze przez przedsiębiorstwo przesyłowe na rzecz Skarbu Państwa, przez co także pewien odcinek linii 15 kV biegnie przez ten grunt. W ocenie Sądu w takim stanie rzeczy poprzednik prawny uczestnika mógł działać w usprawiedliwionym przekonaniu, iż w ramach budowy linii 15 kV obejmuje teren w posiadanie w dobrej wierze. Podmiot ten dysponował stosownym pozwoleniem na budowę wydanym przez Urząd Gminy w A., a teren na którym inwestycja była realizowana był w posiadaniu Gminnej Spółdzielni (...) w A.. Inwestycja ta była przy tym tak naprawdę modernizacją linii 0,4 kV, co do której, o czym była mowa, wnioskodawcy nie obalili tezy o legalności jej wzniesienia, i która miała na celu polepszenie jej parametrów. Sama stacja transformatorowa została wybudowana na zasiedzianym już gruncie, a więc poprzednik uczestnika budował „na swoim”. Także miejsce łączenia stacji z linią 15 kV nastąpiło na owym „swoim” gruncie. Oczywiście stacja ta potrzebowała zasilania, które musiało zostać poprowadzone przez inne nieruchomości, sama ta okoliczność w ocenie Sądu nie oznacza jednak złej wiary poprzednika uczestnika. Całość okoliczności towarzyszących modernizacji linii uprawniała go bowiem do przyjęcia, iż jego działania są w pełni legalne. Nie można przy tym tracić z pola widzenia faktu, że mowa o linii, która zaopatruje w energię elektryczną okolicznych mieszkańców, a więc o niezwykle istotnym znaczeniu. Jak zeznał świadek Ł. T. „te urządzenia musiały cały czas przesyłać prąd, bo inaczej odbiorcy tego prądu nie mieliby”. Modernizacja linii 0,4 kV, a co za tym idzie wzniesienie stacji transformatorowej i zasilanie jej linią 15 kV, było zatem nie tylko w interesie mieszkańców J., ale również w interesie poprzednika prawnego wnioskodawców, czy też podmiotu wydającego decyzję o pozwoleniu na budowę. Przypomnienia wymaga, że ocena dobrej/złej wiary posiadacza jest dokonywana w momencie obejmowania rzeczy w posiadanie, a zatem w tym przypadku w chwili rozpoczęcia budowy linii 15 kV, która była elementem nierozzerwalnie powiązanym ze stacją transformatorową, wnoszoną przez poprzednika uczestnika na własnym gruncie. Wszystkie te okoliczności muszą być brane pod uwagę przy ocenie stanu świadomości tego podmiotu. Reasumując Sąd uznał, że najpóźniej z dniem 20 listopada 2011 roku, tj. 20 lat po dacie sporządzenia protokołu technicznego przekazania do eksploatacji linii 15 kV, nastąpiło zasiedzenie przez uczestnika służebności przesyłu w zakresie tejże linii.

W dniu 20 czerwca 2018 roku wnioskodawcy złożyli niniejszy wniosek o ustanowienie za odpowiednim wynagrodzeniem służebności przesyłu na rzecz uczestnika, obciążającej przedmiotową nieruchomości wnioskodawców. Wniosek został jednak złożony już po upływie terminu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, zgodnie z przepisem art. 175 k.c. w związku z art. 123 § 1 pkt 1 k.c., zatem nie mógł wywołać skutków z art. 124 § 1 k.c.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c., ustalając, że wnioskodawcy i uczestnik ponoszą koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.